Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 28. aprīlī*

Lieta C-379/15

Association France Nature Environnement
pret
Premier ministre
un
Ministre de l'Écologie, du Développement durable et de l'Énergie

(Conseil d'Etat [Valsts padome, Francija] lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Valsts tiesas pilnvaras — Valsts tiesiskais regulējums, kurš ir pretrunā Savienības tiesībām — Šāda tiesiskā regulējuma tiesisko seku pagaidu saglabāšana — Iedarbība laikā — Pienākums vērsties Tiesā — Vides aizsardzība — Direktīva 2001/42/EK — Noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējums — Savienības procesuālo tiesību normu pārkāpums

I – **Ievads**

1. Vai valsts tiesai ar atpakaļejošu spēku ir jāatceļ nepareiza direktīvas transponēšana vai arī tā var noteikt, ka kļūdainās tiesību normas saglabā spēku uz laiku līdz brīdim, kad likumdevējs būs kļūdu izlabojis (attiecībā uz nākotni)? Šāds jautājums tiek uzdots Tiesai.

2. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā ir tiesvedība par Francijas *Conseil d'État* (Valsts padomes) veiktu tiesību normu likumības kontroli, kuras priekšmets ir Francijas transponējošo tiesību aktu atbilstība Direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu** (turpmāk tekstā – "SIVN direktīva", "SIVN" nozīmē stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu). Šajā tiesvedībā Valsts padome ir secinājusi, ka attiecīgās direktīvas prasības attiecībā uz tādu iestāžu autonomiju, ar kurām ir jāapspriežas, veicot ietekmes uz vidi novērtējumu, ir tikušas transponētas nepareizi. Valsts padome vēlas novērst to, ka var tikt apšaubīta tādu plānu un programmu spēkā esamība, kas ir tikuši pieņemti, piemērojot šīs direktīvai neatbilstošās valsts tiesību normas.

3. Valsts padome gan šajā ziņā atsaucas uz spriedumu *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne****, kurā tāpat kā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu runa bija par SIVN direktīvu un atbilstoši kuram šādu plānu un programmu paturēšana spēkā ir pieļaujama ar zināmiem nosacījumiem. Taču, vērtējot sīkāk, ir redzamas būtiskas atšķirības.

* Oriģinālvaloda – vācu.

** Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. jūnija Direktīva 2001/42/EK (OV L 197, 30. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā, 15. nod., 6. sēj., 157.–164. lpp.).

*** 2012. gada 28. februāra spriedums (C-41/11, EU:C:2012:103).

4. Proti, minētajā spriedumā runa bija par tādu Nitrātu direktīvas**** īstenošanas pasākumu efektivitāti, kas tika veikti, pārkāpjot SIVN direktīvas procesuāltiesiskās prasības. Turpretim šīs tiesvedības priekšmets ir pati SIVN direktīvas *transponēšana*. Tādēļ vienkārša agrākā sprieduma attiecināšana [uz šo lietu] ir izslēgta. Drīzāk šī tiesvedība liek uzdot vispārīgākus jautājumus par direktīvu iedarbību.

5. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pamats labam pirkstu vingrinājumam uz daudzlīmeņu Savienības tiesību klaviatūras, kas atsauc atmiņā pazīstamus pārākuma, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un procesuālo noteikumu pārkāpumu seku motīvus. Taču nevar gaidīt, ka spēlētā melodija Valsts padomei patiks.

II – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

6. SIVN direktīvas galvenais mērķis atbilstoši tās 1. pantam ir (noteiktiem) plāniem un programmām, kam var būt būtiska ietekme uz vidi, veikt vides novērtējumu to izstrādāšanas laikā un vēl pirms to pieņemšanas. Tajā ir noteiktas minimālās prasības saistībā ar pārskata par ietekmi uz vidi sagatavošanu, apspriešanas procesa īstenošanu, vides novērtējuma rezultātu ņemšanu vērā, kā arī informācijas sniegšanu par novērtējuma beigās pieņemto lēmumu.

7. SIVN 6. panta 3. punktā ir runa par apspriešanos ar attiecīgajām iestādēm:

“Dalībvalstis nozīmē iestādes, ar kurām to specifisko ar vides aizsardzību saistīto pienākumu dēļ jāapspriež plānu un programmu īstenošanas ietekme uz vidi.”

B – *Francijas tiesības*

8. Vides aizsardzības kodeksa redakcijā, kas ietverta 2012. gada 2. maija dekrētā Nr. 2012-616 par atsevišķu plānu un tiesību aktu projektu, kas var atstāt ietekmi uz vidi, novērtējumu, L. 122-7. pantā ir paredzēts:

“Par plāna vai tiesību akta projekta izstrādi atbildīgā iestāde nodod izstrādāto plānu vai tiesību akta projektu, kas ir izstrādāts, piemērojot L. 122-4. pantu, atzinuma saņemšanai valsts administratīvajai iestādei, kurai ir piešķirta kompetence vides jomā, tam pievienojot vides ziņojumu. [..]”

III – **Pamatlieta un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu**

9. *Association France Nature Environnement* lūdz Francijas Valsts padomi atcelt dekrētu Nr. 2012-616.

**** Padomes 1991. gada 12. decembra Direktīva 91/676/EEK, kas attiecas uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu ar nitrātiem, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes avoti (OV L 375, 1. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā, 15. nod., 2. sēj., 68.–77. lpp.), redakcijā, kas ietverta Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 29. septembra Regulā (EK) Nr. 1882/2003, ar ko Padomes Lēmumam 1999/468/EK pielāgo noteikumus par komitejām, kuras palīdz Komisijai īstenot tai piešķirtās ieviešanas pilnvaras, kas noteiktas dokumentos, uz kuriem attiecas EK līguma 251. pantā minētā procedūra (OV L 284, 1. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā, 1. nod., 4. sēj., 447.–499. lpp.).

10. Šajā tiesvedībā par tiesību normu likumības kontroli Valsts padome jau ir konstatējusi, ka apstrīdētais dekrēts neatbilst no SIVN direktīvas izrietošajām prasībām, kā tās ir interpretējusi Tiesa. Proti, attiecībā uz noteiktiem plāniem un programmām vienai un tai pašai iestādei ir uzticētas pilnvaras izstrādāt un apstiprināt plānus un tiesību aktu projektus un apspriesties vides jomā. Taču nav spēkā tādas tiesību normas, kas nodrošina, ka konsultatīvo kompetenci vides jomā šajā pašā iestādē īsteno vienība ar faktisku autonomiju.

11. Šīs tiesību normas Valsts padomes ieskatā neatbilst SIVN direktīvas 6. panta 3. punktam, kā to ir interpretējusi Tiesa.

12. Valsts padome pieņem, ka apstrīdētā dekrēta daļēja atcelšana ar atpakaļejošu spēku radītu risku, ka tiek apšaubīta daudzu saskaņā ar to īstenoto plānu un programmu, kā arī visu, pamatojoties uz šiem plāniem un programmām, veikto pasākumu likumība, ņemot vērā Francijas administratīvajās tiesībās paredzēto iespēju izvirzīt iebildi par tiesību aktu prettiesiskumu bez termiņa ierobežojuma.

13. Valsts padome vēlas novērst minēto un tādēļ uzdod Tiesai šādus jautājumus:

"1) Vai valsts tiesai, kurai ir vispārēja jurisdikcija Savienības tiesību piemērošanai, noteikti ir pienākums vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu pieņemt prejudiciālu nolēmumu, lai tā izvērtētu, vai uz pagaidu laiku ir paturamas spēkā tiesību normas, kuras valsts tiesa ir atzinusi par tādām, kas ir pretrunā Savienības tiesībām?

2) Apstiprinošas atbildes gadījumā uz šo pirmo jautājumu – vai nolēmums, kuru varētu pieņemt Valsts padome, paturēt spēkā 2012. gada 2. maija dekrēta par atsevišķu plānu un tiesību aktu projektu, kas var atstāt ietekmi uz vidi, novērtēšanu 1. panta normu, kuras tā uzskata par prettiesiskām, tiesiskās sekas līdz 2016. gada 1. janvārim būtu attaisnots arī, ievērojot primāros vides aizsardzības apsvērumus?"

14. Šajā tiesvedībā rakstveida apsvērumus iesniedza *Association France Nature Environnement*, Francijas Republika un Eiropas Komisija, un 2016. gada 24. februāra tiesas sēdē tika uzklausīti to mutvārdu apsvērumi.

IV – **Vērtējums**

15. Lai gan Valsts padome sākotnēji vaicā par iespēju uz laiku vēl neatcelt par Savienības tiesībām neatbilstošām atzītās tiesību normas, patiesībā tai neinteresē tiesību normas kā tādas, bet gan *to tiesisko seku* saglabāšana iepretim prioritāri piemērojamajām Savienības tiesībām. Tieši šāds ir otrā jautājuma mērķis.

16. Tādēļ, pirms izklāstu, ka šo tiesisko seku saglabāšana neatbilstu Tiesas pastāvīgajai judikatūrai (par to B sadaļā), vispirms noskaidrošu, par kādām tiesiskajām sekām ir runa (par to A sadaļā). Nobeigumā analizēšu to, kā praktiski risināt problēmu, kas ir bijusi Valsts padomes lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā. Tikai šajā sakarā vispār rodas Valsts padomes uzdotais jautājums par to, vai ir jāvēršas Tiesā (par to C sadaļā).

A – *Par apstrīdētās tiesību normas tiesiskajām sekām*

17. Valsts padome vēlas uz laiku saglabāt Vides aizsardzības kodeksa L. 122-7. panta tiesiskās sekas, kurā ir paredzēts, ka par plāna vai tiesību akta izstrādi atbildīgā iestāde nodod saskaņā ar L. 122-4. pantu izstrādāto plānu vai tiesību akta projektu atzinuma saņemšanai kompetentai valsts administratīvai iestādei, kurai ir piešķirta kompetence vides jomā, tam pievienojot vides ziņojumu. Šī tiesību norma būtībā atbilst SIVN 6. panta 3. punkta formulējumam.

18. Taču Tiesa ir lēmusi, ka ir gan pieļaujams, ka apspriešanās par šo pasākumu atbilstoši 6. panta 3. punktam notiek arī ar (pašu) iestādi, kas plānu vai programmu ir izstrādājusi vai pieņēmusi. Tomēr vismaz iestādes, kura parasti ir atbildīga par apspriežu veikšanu vides aizsardzības jomā, ietvaros funkciju sadalei ir jābūt noorganizētai tā, ka administratīvajai vienībai (ar kuru ir jāapspriežas) tās iekšienē ir faktiska autonomija*****.

19. Tādēļ Valsts padome secināja, ka Vides aizsardzības kodeksa L. 122-7. pants neatbilst SIVN 6. panta 3. punktam, ciktāl ar šo tiesību normu netiek nodrošināta to administratīvo vienību pietiekama autonomija, ar kurām notiek apspriešanās iestāžu iekšienē, novērtējot plānu vai programmu ietekmi uz vidi. Tomēr tā vēlas saglabāt šīs tiesību normas tiesiskās sekas līdz brīdim, kad tiktu pieņemtas jaunas tiesību normas, kas atbilst SIVN direktīvai.

20. Lai gan šajā ziņā īslaicīga šo procesuālo noteikumu turpmāka piemērošana, pārbaudot jaunus plānus un programmas, ir iespējama, minētajam ir tikai neliela praktiska nozīme. Ir iespējams pat, ka šīs pārbaudes varētu atlikt līdz brīdim, kad tiek pietiekami nodrošināta attiecīgo iestāžu autonomija.

21. Valsts padomei galvenokārt vairāk interesē jau pieņemti plāni un programmas, kuru ietekmes uz vidi novērtējums bija saistīts ar apspriešanos ar nepietiekami autonomām iestādēm. Tā pauž bažas, ka šādu plānu un programmu spēks trūkstošās autonomijas dēļ ir apdraudēts.

22. Šīs bažas var īstenoties gan tiešās sūdzībās par attiecīgo plānu vai programmu, gan blakus sūdzībās. Pēdējās varētu tikt iesniegtas saistībā ar sūdzībām par iestāžu lēmumiem, kas balstīti uz attiecīgo plānu vai programmu. Šādas blakus sūdzības saskaņā ar Valsts padomes norādītajām ziņām atbilstoši Francijas tiesībām nav saistītas ar ierobežojumiem laika ziņā, kas nozīmē, ka plānu vai programmu galīgais raksturs****** nebūtu šķērslis to iesniegšanai.

23. Piemēram, būtu iespējama situācija, ka atbilstoši plānam vides aizsardzības apsvērumu dēļ konkrētās platībās ir aizliegti būvdarbi. Ja šī iemesla dēļ tiek noraidīts pieteikums par būvatļauju, pieteikuma iesniedzējs saistībā ar pēc tam iesniegtu sūdzību varētu iebilst, ka, pieņemot plānu, ir noticis procesuālo noteikumu pārkāpums, jo iekšējās iestādes, ar kurām notika apspriešanās pirms tā pieņemšanas, nebija pietiekami autonomas. Tādēļ, ja plāns būtu bijis vienīgais būvatļaujas piešķiršanas šķērslis, būtu iespējams, ka būvprojekts būtu jāapstiprina.

24. Taču būtu iespējama arī situācija, ka, piemēram, vides aizsardzības apvienības vēršas pret projektiem, kas atbilst šādam plānam vai programmai, un šajā ziņā norāda, ka, ja iekšējās iestādes, ar kurām notika apspriešanās, būtu bijušas pietiekami autonomas, plānā vai programmā būtu tikušas ietvertas stingrākas aizsargājošas tiesību normas.

25. Tas, kādas izredzes šādai argumentācijai būtu patiesībā, vispirms būtu atkarīgs no valsts tiesībām, jo SIVN direktīvā gan ir pieprasīta iestāžu, ar kurām notiek apspriešanās, autonomija*******, taču tajā netiek *expressis verbis* reglamentētas nepietiekamas autonomijas sekas********.

***** 2011. gada 20. oktobra spriedums *Seaport (NI)* u.c. (C-474/10, EU:C:2011:681, 43. punkts).

****** Par noilguma termiņu pieņemamību skat. 1976. gada 16. decembra spriedumu *Rewe-Zentralfinanz* un *Rewe-Zentral* (33/76, EU:C:1976:188, 5. punkts), 1998. gada 17. novembra spriedumu *Aprile* (C-228/96, EU:C:1998:544, 19. punkts), 2011. gada 30. jūnija spriedumu *Meilicke* u.c. (C-262/09, EU:C:2011:438, 56. punkts) un 2015. gada 29. oktobra spriedumu *BBVA* (C-8/14, EU:C:2015:731, 28. punkts).

******* 2011. gada 20. oktobra spriedums *Seaport (NI)* u.c. (C-474/10, EU:C:2011:681, 43. punkts).

******** Skat. 2012. gada 28. februāra spriedumu *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 42. punkts).

26. Tomēr noteikumi, lai varētu atsaukties uz Savienības tiesībās noteikto iestādes, ar kuru notiek apspriešanās, autonomiju, nedrīkst būt mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas iekšējās situācijas (līdzvērtības princips), un tie nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Savienības tiesību sistēmas piešķirto tiesību izmantošanu (efektivitātes princips)*********. Saskaņā ar efektivitātes principu tiesām, kas izskata šādas lietas, pamatojoties uz savām valsts tiesībām, ir jāveic pasākumi tāda plāna vai programmas apturēšanai vai atcelšanai, kuri ir pieņemti, neievērojot pienākumu veikt ietekmes uz vidi novērtējumu atbilstoši SIVN direktīvai**********.

27. Taču varētu apsvērt to, vai ir attiecināma judikatūra par procesuālo noteikumu pārkāpumiem, piemērojot IVN direktīvu***********.

28. Atbilstoši tai procesuālo noteikumu pārkāpums neizraisa apstrīdētā lēmuma atcelšanu, ja tiesa – nekādi neuzliekot tiesību aizsardzības līdzekļa izmantotājam šajā ziņā pierādīšanas pienākumu, bet vajadzības gadījumā, ņemot vērā pierādījumus, ko iesniedzis projekta attīstītājs vai kompetentās iestādes, un, vispārīgāk, visus tiesai vai iestādei iesniegtos lietas materiālus – spēj konstatēt, ka apstrīdētais lēmums nebūtu citāds, ja nebūtu pieļauts procesuālo noteikumu pārkāpums************. Turklāt, izdarot šo vērtējumu, attiecīgajai tiesai ir jāņem vērā arī izvirzītā pārkāpuma smaguma pakāpe*************.

29. Taču papildus būtu jāpārbauda tas, vai šie apsvērumi par individuālām atļaujām IVN direktīvas izpratnē vispār ir attiecināmi uz neizbēgami vispārīgāk noteiktiem plāniem un programmām, kuru gadījumā ir loģiski, ka pastāv plašāka rīcības brīvība, ko var ietekmēt apspriešanās. Tas nebūtu jāanalizē abstrakti šajā tiesvedībā, bet gan saistībā ar konkrētām procedūrām attiecībā uz atsevišķiem plāniem vai programmām, kuri ilustrē faktiski radušos jautājumus.

30. Līdz ar to Valsts padome pamatoti pauž bažas par to, ka iestāžu, ar kurām atbilstoši SIVN direktīvai, novērtējot ietekmi uz vidi, ir jāapspriežas, nepietiekamā autonomija var likt apšaubīt attiecīgo plānu un programmu spēku.

B – *Par Savienības tiesībām pretrunā esošu tiesību normu tiesisko seku saglabāšanu*

31. Minētais izskaidro lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu mērķi uzzināt, vai Valsts padome var saglabāt SIVN direktīvas 6. panta 3. punktam neatbilstošo Francijas transponējošo tiesību aktu tiesiskās sekas. Ar to ir jāizslēdz situācija, ka neatbilstības Savienības tiesībām dēļ tiek apšaubīti plāni un programmas, kas ir tikuši pieņemti, piemērojot transponējošos tiesību aktus.

32. Taču jautājums par to, kādas ir tādu valsts tiesību normu tiesiskās sekas, kas nav saderīgas ar Savienības tiesībām, jau ir izsmeļoši noskaidrots. Tas tādēļ, ka valsts tiesai savas kompetences ietvaros ir jāpiemēro Savienības tiesību normas un jānodrošina tām pilnīga iedarbība, atstājot nepiemērotu jebkuru valsts tiesību normu, kas liktu tai pieņemt ar Savienības tiesībām nesaderīgu nolēmumu**********. Šādi izpaužas Savienības tiesību pārākums**********.

********* Skat. 2012. gada 28. februāra spriedumu *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 45. punkts).

********** 2012. gada 28. februāra spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 46. punkts).

********** Tagad 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/92/ES par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 1. lpp.) ar 2014. gada 16. aprīļa Direktīvu 2014/52/ES (OV L 124, 1. lpp.) grozītajā redakcijā.

*********** 2013. gada 7. novembra spriedums *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 53. punkts) un 2015. gada 15. oktobra spriedums Komisija/Vācija (C-137/14, EU:C:2015:683, 60. punkts).

************ 2013. gada 7. novembra spriedums *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 54. punkts)

************ 1978. gada 9. marta spriedums *Simmenthal* (106/77, EU:C:1978:49, 21./23. punkts), 2013. gada 26. februāra spriedums *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105, 45. punkts) un 2013. gada 18. aprīļa spriedums *L* (C-463/11, EU:C:2013:247, 44. punkts).

************* Skat. 1978. gada 9. marta spriedumu *Simmenthal* (106/77, EU:C:1978:49, 17. punkts), 2010. gada 8. septembra spriedumu *Winner Wetten* (C-409/06, Krājums, EU:C:2010:503, 53. punkts) un 2016. gada 4. februāra spriedumu *Ince* (C-336/14, Krājums, EU:C:2016:72, 52. punkts).

33. Līdz ar to Valsts padomes jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai tā uz laiku var apturēt prioritāri piemērojamās prasības nodrošināt pietiekamu iestādes, ar kuru ir jāapspriežas, autonomiju tiesiskās sekas par labu Francijas tiesību normām, kurās nav paredzēta šī autonomija.

34. Uz minēto attiecas secinājums, ka *tikai*********** *Tiesa* izņēmuma gadījumos atbilstoši vispārējam tiesiskās noteiktības principam, kas ir raksturīgs Savienības tiesību sistēmai, var nolemt ierobežot ikvienas personas iespējas atsaukties uz tās sniegto tiesību normas interpretāciju, lai apšaubītu labā ticībā izveidotas tiesiskās attiecības**********. Turpretim, ja valsts tiesām būtu tiesības piešķirt valsts tiesību normām pārākumu pār pretrunā esošām Savienības tiesībām, arī ja tas būtu tikai uz laiku, tiktu apdraudēta Savienības tiesību vienota piemērojamība.

35. Pat Tiesa šādu ierobežojumu var piemērot tikai tajā pašā spriedumā, kurā tiek lemts par pieprasīto interpretāciju**********. Šis princips nodrošina Savienības tiesību vienlīdzīgu piemērošanu dalībvalstīm un citām personām un līdz ar to īsteno no tiesiskās noteiktības principa izrietošās prasības**********.

36. Attiecībā uz Valsts padomes lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu satura ziņā nozīme ir interpretācijai, kuru Tiesa ir sniegusi spriedumā *Seaport (NI)* u.c. Taču Tiesa šī sprieduma tiesiskās sekas nav ierobežojusi. Tagad to vairs nav iespējams izdarīt.

37. Spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* nepamato papildu izņēmumu no Savienības tiesību pārākuma. Lai gan tajā ir runa par to, ka tiek saglabātas zināmas atcelta valsts tiesību akta tiesiskās sekas**********, šis apgalvojums neattiecas uz tiesību aktu, kas saturā ziņā neatbilst Savienības tiesībām, bet gan uz tiesību aktu, kas ir ticis pieņemts, pārkāpjot Savienības tiesību prasības attiecībā uz procedūru**********.

38. Līdz ar to nav iespējams saglabāt valsts transponējošo tiesību normu tiesiskās sekas tādējādi, ka atsaukšanās uz SIVN direktīvas 6. panta 3. punktu, kā to ir interpretējusi Tiesa spriedumā *Seaport (NI)* u.c., būtu izslēgta attiecībā uz plāniem vai programmām, kas ir tikuši pieņemti, pārkāpjot šo tiesību normu.

C – *Par tādu plānu un programmu paturēšanu spēkā, kas ir tikuši pieņemti, piemērojot Savienības tiesībām neatbilstošas tiesību normas*

39. Taču lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu var saprast arī tādējādi, ka tiek uzdots jautājums par to, vai Valsts padome jau tagad saistībā ar lēmumu par SIVN direktīvas transponēšanai pieņemto Francijas tiesību normu saderīgumu ar Savienības tiesībām var izlemt par attiecīgo plānu un programmu paturēšanu spēkā un vai tai tādēļ ir jāvēršas Tiesā.

********** 2010. gada 8. septembra spriedums *Winner Wetten* (C-409/06, Krājums, EU:C:2010:503, 67. punkts).

********** 1976. gada 8. aprīļa spriedums *Defrenne* (43/75, EU:C:1976:56, 71.–75. punkts), 2007. gada 6. marta spriedums *Meilicke* u.c. (C-292/04, EU:C:2007:132, 35. punkts) un 2012. gada 23. oktobra spriedums *Nelson* u.c. (C-581/10 un C-629/10, EU:C:2012:657, 89. punkts).

********** 1988. gada 2. februāra spriedums *Barra* u.c. (309/85, EU:C:1988:42, 142. punkts), 1995. gada 15. decembra spriedums *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463), 2007. gada 6. marta spriedums *Meilicke* u.c. (C-292/04, EU:C:2007:132, 36. punkts) un 2012. gada 23. oktobra spriedums *Nelson* u.c. (C-581/10 un C-629/10, EU:C:2012:657, 90. punkts).

********** 2007. gada 6. marta spriedums *Meilicke* u.c. (C-292/04, EU:C:2007:132, 37. punkts) un 2012. gada 23. oktobra spriedums *Nelson* u.c. (C-581/10 un C-629/10, EU:C:2012:657, 91. punkts).

********** 2012. gada 28. februāra spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 58. punkts).

********** 2012. gada 28. februāra spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 44.–48. punkts).

40. Pamatojumu tam varētu atrast spriedumā *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne*. Atbilstoši tam tiesai izņēmuma kārtā var būt tiesības piemērot valsts tiesību normu, kas tai dod iespēju saglabāt zināmas atcelta plāna vai programmas tiesiskās sekas, ar nosacījumu, ka:

— tas ir pareizas Nitrātu direktīvas transponēšanas pasākums;

— tāda jauna valsts tiesību akta pieņemšana un stāšanās spēkā, kurā ir ietverta rīcības programma Nitrātu direktīvas 5. panta izpratnē, neļauj novērst videi nelabvēlīgu iedarbību, kas izriet no apstrīdētā tiesību akta atcelšanas;

— šī apstrīdētā tiesību akta atcelšanas rezultātā tiktu radīts juridisks vakuums attiecībā uz Nitrātu direktīvas transponēšanu, kas videi būtu vēl nelabvēlīgāk tādējādi, ka šāda atcelšana nozīmētu ūdeņu mazāku aizsardzību pret lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātu radītu piesārņojumu un tas būtu pretrunā šīs direktīvas galvenajam mērķim, un

— šāda tiesību akta tiesisko seku saglabāšana izņēmuma kārtā attiecas tikai uz laikposmu, kas ir absolūti nepieciešams, lai veiktu pasākumus, kuri ļauj labot konstatēto prettiesiskumu**********.

41. Šajā ziņā rodas divi jautājumi. Pirmkārt, ir jānoskaidro, vai par šādu paturēšanu spēkā var tikt izlemts abstrakti attiecībā uz visiem konkrētajiem plāniem un programmām, vai arī – kā piedāvā Francija – vismaz attiecībā uz noteiktām plānu vai programmu kategorijām (par to 2) punktā). Otrkārt, ir jānoskaidro, ciktāl šajā ziņā ir nepieciešams vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (par to 3) punktā). Taču vispirms ir jāanalizē šādi saprasta lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība.

1) Par šādi saprasta lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

42. Ja lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saprot šādi, vispirms rodas jautājums par to, vai atbildes sniegšana uz to būtu nepieciešama lēmuma pieņemšanai pamatlietā, tātad, vai tas būtu pieņemams. Proti, Valsts padomē nenorisinās tiesvedība, kuras pamatā ir tieši tādu plānu vai programmu spēkā esamība, kas ir tikuši pieņemti, pārkāpjot SIVN direktīvas 6. panta 3. punktu.

43. Taču Valsts padome ir izklāstījusi, ka, tai konstatējot Francijas transponējošo tiesību aktu nesaderīgumu ar SIVN direktīvas 6. panta 3. punktu, var tikt apšaubīta noteiktu plānu un programmu spēkā esamība. Tādēļ nav noteikti izslēgts, ka Valsts padome tās nolēmumā var izteikties par šāda konstatējuma sekām attiecībā uz konkrētajiem plāniem un programmām.

44. Līdz ar to arī šajā gadījumā prejudiciālajiem jautājumiem ir piemērojams atbilstības pieņēmums**********, un abi iepriekš izklāstītie jautājumi ir pieņemami.

********** 2012. gada 28. februāra spriedums (C-41/11, EU:C:2012:103, 63. punkts).

********** 1999. gada 7. septembra spriedums *Beck* un *Bergdorf* (C-355/97, EU:C:1999:391, 22. punkts), 2005. gada 16. jūnija spriedums *Pupino* (C-105/03, EU:C:2005:386, 30. punkts) un 2013. gada 26. februāra spriedums *Åkerberg Fransson* (C-617/10, Krājums, EU:C:2013:105, 40. punkts).

2) Par visu attiecīgo plānu un programmu vai noteiktu kategoriju paturēšanu spēkā

45. Kā pareizi norāda Komisija, Tiesa jau saistībā ar IVN direktīvu ir noraidījusi iespēju vispārīgi atstāt spēkā atļaujas, kas ir tikušas piešķirtas, pārkāpjot šīs direktīvas procesuāltiesiskās prasības**********. Spriedumā *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* attiecībā uz plāniem un programmām izstrādātie kritēriji ir līdzīgi. Tas tādēļ, ka atbilstoši tam tikai izņēmuma gadījumos var tikt saglabātas atsevišķu tiesību aktu tiesiskās sekas**********. Vismaz trīs no tajā norādītajiem četriem nosacījumiem ir vērsti uz katra atsevišķā tiesību akta un tā atcelšanas seku vērtējumu.

46. Tā, piemēram, saskaņā ar otro nosacījumu ir jāpārbauda, vai ir nepieciešama *tiesas noteikta* paturēšana spēkā, vai arī sekojošā, pareizā procedūrā pieņemtā tiesību aktā jau ir tikušas paredzētas pietiekamas tiesību normas**********. Šajā ziņā ir jānorāda, ka vēlāka kļūdas labošana ar likumu notikušajā SIVN direktīvas transponēšanā nebūtu piemērota, lai novērstu plānu vai programmu pieņemšanā pieļautos procesuālo noteikumu pārkāpumus. Proti, iestādes, ar kuru ir jāapspriežas, pietiekama autonomija nevar tikt radīta vēlāk. Saistībā ar šo nosacījumu nozīme ir tikai vēlāk pareizā procedūrā pieņemtiem plāniem vai programmām, kas aizstāj nepareizā procedūrā veiktus pasākumus.

47. Trešais nosacījums attiecas uz īpašajām negatīvajām sekām videi, kas rastos, atceļot tiesību aktu**********. Savukārt, lai izpildītu ceturto nosacījumu, ir jānovērtē, cik ilgs laiks paietu, lai pareizā procedūrā veiktu jaunu pasākumu**********. Abus jautājumus var izvērtēt tikai saistībā ar atsevišķiem plāniem vai programmām.

48. Līdz ar to tikai atsevišķā gadījumā var izlemt par to, vai uz laiku tiek paturēti spēkā plāni vai programmas, kas ir tikuši pieņemti, pārkāpjot SIVN direktīvas procesuāltiesiskās prasības.

3) Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieciešamību

49. Trīs līdz šim izklāstītie spriedumā *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* izvirzītie nosacījumi nav atkarīgi no Savienības tiesību interpretācijas, bet gan galvenokārt no faktiskajiem apstākļiem un attiecīgā pasākuma satura. Tādēļ parasti tos var pārbaudīt valsts tiesas, un nav nepieciešamības pēc lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu.

50. Sākotnēji šķiet, ka minētais tieši attiecas uz pirmo Tiesas izvirzīto nosacījumu, proti, ka attiecīgais tiesību akts ir pareizas Nitrātu direktīvas transponēšanas pasākums**********.

51. Taču grūtības rodas tādēļ, ka Valsts padome analizē arī plānus un programmas, ar kuriem netiek transponēta Nitrātu direktīva. Tādēļ rodas jautājums, vai valsts tiesas var paturēt spēkā arī pasākumus, kuriem ir citi mērķi.

********** 2008. gada 3. jūlija spriedums Komisija/Īrija (C-215/06, EU:C:2008:380, 57. punkts).

********** 2012. gada 28. februāra spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 58. punkts).

********** 2012. gada 28. februāra spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 60. punkts).

********** 2012. gada 28. februāra spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 61. punkts).

********** 2012. gada 28. februāra spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 62. punkts).

********** 2012. gada 28. februāra spriedums *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 59. punkts).

52. Kā jau esmu izklāstījusi savos secinājumos lietā *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne*, līdz ar Nitrātu direktīvas transponēšanu tam, lai paturētu spēkā plānu vai programmu, lai gan šis pasākums ir ticis veikts, pārkāpjot SIVN direktīvu, var būt pamatoti iemesli. Tas tādēļ, ka šāda pasākuma atcelšana varētu radīt robu vides aizsardzībā**********. Tas attiecas gan uz pasākumiem Savienības vides tiesību transponēšanai, gan uz tikai valstī paredzētiem vides aizsardzības pasākumiem.

53. Taču es šādu Tiesas nolēmumu šajā tiesvedībā uzskatītu par neatbilstošu.

54. Pirmkārt, nevar secināt, ka Valsts padome pamatlietā vispār analizē atsevišķu plānu vai programmu paturēšanu spēkā. Tādēļ attiecīgs Tiesas konstatējums nebūtu nepieciešams, lai tā pieņemtu lēmumu.

55. Otrkārt, spriedumu *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* pasludināja Tiesas virspalāta. Tā uzskata, ka iespēju paturēt spēkā plānus vai programmas ir lietderīgi attiecināt tieši tikai uz konkrēti izlemjamo gadījumu, proti, nepareizi veikta pasākuma Nitrātu direktīvas transponēšanai paturēšanu spēkā. Tādēļ Tiesas pirmajai palātai nevajadzētu izteikt plašākus apgalvojumus.

56. Treškārt, es virspalātas piesardzību uzskatu par pamatotu. Plašākus apgalvojumus par plānu un programmu paturēšanu spēkā šajā tiesvedībā vajadzētu izteikt, nezinot atsevišķajā gadījumā pretrunā nonākušās intereses. Vienlaicīgi tie varētu vājināt SIVN direktīvas praktisko iedarbību un, iespējams, arī citas Savienības tiesību procesuālās prasības.

57. Līdz ar to, ņemot vērā spēkā esošos Savienības tiesību aktus, nav vēl skaidrs, vai var tikt paturēti spēkā arī kļūdaini veikti pasākumi, kuru mērķis nav Nitrātu direktīvas transponēšana. Valsts tiesai, kuras nolēmumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem vairs nevar pārsūdzēt, saskaņā ar LESD 267. panta 3. punktu ir pienākums vērsties Tiesā, ja tā apsver šādu pasākumu paturēšanu spēkā.

V – **Secinājumi**

58. Tādēļ iesaku Tiesai uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbildēt šādi:

1) nav iespējams saglabāt valsts transponējošo tiesību normu tiesiskās sekas tādējādi, ka atsaukšanās uz Direktīvas 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu 6. panta 3. punktu, kā to ir interpretējusi Tiesa spriedumā *Seaport (NI)* u.c. (C-474/10, EU:C:2011:681), būtu izslēgta attiecībā uz plāniem vai programmām, kas ir tikuši pieņemti, pārkāpjot šo tiesību normu;

2) pamatojoties uz spriedumu *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103), dalībvalstu tiesas tikai atsevišķā gadījumā var uz laiku saglabāt tāda plāna vai programmas tiesiskās sekas, kas ir tikuši pieņemti, pārkāpjot Direktīvu 2001/42;

3) ņemot vērā spēkā esošās Savienības tiesības, valsts tiesai, kuras nolēmumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem vairs nevar pārsūdzēt, saskaņā ar LESD 267. panta 3. punktu ir pienākums vērsties Tiesā, pirms tā saglabā tāda plāna vai programmas tiesiskās sekas, kas ir tikuši pieņemti, pārkāpjot Direktīvu 2001/42, ja šī pasākuma mērķis nav Direktīvas 91/676/EEK, kas attiecas uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu ar nitrātiem, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes avoti, transponēšana.

********** Mani secinājumi lietā *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2011:822, 42. un 43. punkts).